

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“,
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka **15** grošev,
Stane četrtletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

V velikem svetu.

Današnja doba trajnih konferenc in posvetovanj pod najrazličnejšimi naslovi in v najrazličnejših krajih postaja z vsakim dnevom odločilnejša za nadaljna desetletja. Svet dobiva vedno jasnejše poteze novega obraza. Na političnem obzorju se kažejo nove grupacije držav, ki igrajo po svoji gospodarski in politični sili odločilno vlogo v svetovni politiki. Se nam je v spominu svetovna vojna kot strašna posledica takega opredeljenja, prijateljstva in sovraštva med narodi. In danes nastajajo v svetu novi prijatelji in novi nasprotniki. Kak bo njihov razvoj, kaj posledica te nove grupacije, nikakor ni jasno in zaenkrat ostajajo le domneve in slutnje.

Gospodarski interesi igrajo pri tej novi opredelitvi seveda zopet najvažnejšo vlogo in v toliko sliči novi razvoj predvojnemu položaju. Tudi svetovna vojna ni bila v bistvu nič drugega kot borba za svetovni trg, za gospodarsko premoč v svetu. Boj za gospodarsko premoč je danes kot včeraj gonilna sila novega opredeljevanja držav.

Kak je torej novi razvoj? Predvsem dvoje dejstev ga je v zadnji dobi nakazalo: razorožitvena konferenca in dogodki na daljnem vzhodu med Kitajsko in Japonsko. Japonska se vedno bolj vmešava v notranje kitajske zadeve in s tem močno ogroža gospodarske interese ostalih držav, katerim kitajski trg in mandžurijski petrolejski vrelci niso zadnja briga. Predvsem Amerika in Rusija postajata močno ljubosumni na novega tekmeča. In naravno je, da se zblížujeta v borbi proti njemu. Amerika ne prihaja v to novo zvezo sama, marveč v spremstvu Anglije in Francije, svojih starih prijateljev izza svetovne vojne in zadnje razorožitvene konference. Na tej konferenci, ki še ni zaključena marveč prekinjena, so Amerika, Anglija in Francija zastopale skoroda isto stališče: razorožitev — sijajna misel — toda samo v toliko, da ne bomo same prizadele, zato razorožitev zračnih bojnih sredstev. Italijo je ta predlog hudo zadel, ker je posvetila v zadnjem času svojo skrb baš temu vojnemu orožju. Seveda sta se nato morale znajti Italija in Nemčija, prva v strahu za svoje zrakoplove in letala, druga iz svojega nesorazmernega položaja do drugih držav. Tako je prišlo, da je Italija podprla nemški predlog enakosti oborožitve, čeprav se nemškega orožja in nemške pikelhavbe boji ravno tako kot Francija. V skupini Italija-Nemčija igra važno vlogo še turška republika in sicer vsled svoje geografske lege in po svojih odnosih do Rusije. Potom Turčije bi hotela Italija dospeti v Moskvo in do sovjetskega prijateljstva. Zato so izigrale nedavno te tri države svoj najhujši trumf z grožnjo, da iztopijo iz Društva narodov, če razorožitvena konferenca ne odobri nemškega stališča. Jasno je, da bi z njihovim izstopom bil ogrožen obstoj te mednarodne ustanove sploh. Še silnejši postaja odpor teh držav, ker štejejo že četrto zaveznico: Japonsko, ki je v mandžurskem vprašanju izrekla sodbo nad Društvom narodov s popolnim preziranjem njegovih zahtev in predlogov. Sedaj se bije glavni boj še za Rusijo — kakor leta 1914 — in ta se nagiba privabljen po ameriških dolarjih in francoskih financah prvi skupini.

Tod je tudi jedro nerazčiščenih političnih razmer v Nemčiji: nacionalistični pokret Hitlerja in generala Schleicherja je potisnil Nemčijo v skupino proti Rusiji. In vendar se je gla-

sila politična oporoka velikega nemškega kanclerja Bismarcka: Nikdar proti Rusiji marveč vedno z njo! Na drugi strani je namreč prijateljica Italija danes kot nekoč povsem nezanesljiva in Nemčija služi resnično le njenemu „svetemu egoizmu“. Odtod nerazčiščenost nemškega političnega ozračja. S temi državami se opredeljujejo seveda tudi manjše in večje države, ki imajo iste skrbi in isto bolezen kot njihove velike sosedje, le manjše področje in manjši vpliv.

Seveda so te skupine šele v nastajanju in zato srečavajo vedno zopet nova sporna vprašanja. Nerešeno je še vprašanje vojnih dolgov stare Rusije, s katero sovjeti nočejo

priznavati vezi, vprašanje dolgov Francije in Anglije Ameriki, ki bo morala pač staviti na tehtnico ev. gospodarsko škodo na vzhodu in višino teh dolgov.

Tako je v velikem svetu. Kot nekoč gonijo svetovni motor še vedno iste sile: borba za izvenevropski blagovni trg in izvenevropskega odjemalca, težnja po neizčrplivem bogastvu petrolejskih vrelcev in dragocene rude, bojazen pred bogastvom črne ruske zemlje. Razlika je le ena: prvega in drugega in tretjega se danes drži smrtni bacil boljševizma. In to države v svoji želji po profitu in bogastvu pozabljajo.

Iz obupa v kratkovidnost!

Nemška zahteva redne vojske je vznemirila vso Evropo. — Kongres zveze jeklenih čelad v Berlinu. — Namesto razorožitve držav nova oborožitev. — Nevarnost nove svetovne vojne.

Nemčija je iznenadila evropsko javnost s svojo zahtevo po rednem vojaštvu, opremljenim z vsem modernim vojnim orožjem. Dočim so male države ogorčene protestirale proti novemu nemškemu koraku, ga gledajo velike države razmeroma mirno in hladnokrvno. Nemško časopisje dostavlja k tej spomenici nemške vlade še svoje pripombe: **Nemčija zahteva enakopravnost oboroževanja in se oboroži, če treba brez pristanka in preko ostalih držav.** Prvi in menda glavni uspeh nemške spomenice je ta, da je z njo postala **razorožitvena konferenca skoroda brezpredmetna.** Seveda je bil njen dosednji uspeh le bolj moralnega kot praktičnega značaja. Z novim nemškim korakom so vse sosednje države prisiljene, da povečajo dosedanja obrambna sredstva. Evropa prehaja zopet v dobo novega silnega oboroževalnega tekmovanja.

S to spomenico je Nemčija krenila z dosedanje poti zmerne politike. Pozabila je svarila svojih Stresemannov in Brüningov in se začela izživljati zopet v svoji stari predvojni miselnosti. Brezdvomno je tudi to vsaj posredni vpliv ekstremno nacionalističnih hitlerjancev. Da omenjena nemška spomenica ne pomeni zgolj taktične nemške poteze, dokazuje **potek nedavno se vršече kongresa jeklenih čelad (Stahlhelm-a) v Berlinu.** Udeležilo se ga je nad 150.000 bivših bojevnikov. Nad hotelom, kjer je bilo nastanjeno vodstvo zveze jeklenih čelad, je vihrala vse dni bivša cesarska zastava. V otvoritvenem govoru je izjavil vodja Seldte, da se borijo Stahlhelmovci za obnovo vojaške dolžnosti. Z dosedanjim nemško republikansko ustavo in z Reichswehrom v smislu določil verzajske mirovne pogodbe Nemčija ne pride daleč. — Zveza bivših nemških častnikov je brzojavila kongresu željo, naj bi se Nemčija vendar enkrat otresla nečastnih spon mirovne pogodbe. Kongres se je obenem izjavil za Papena in Hindenburga. Obenem se je vršila velika ljudska veselica s športnimi igrami: nastopili so najboljši vojaški strelci, metalci granat, športniki s plinskimi maskami. Manifestacije so se udeležili vladni zastopniki, dostojanstveniki republike, cesarski principi, monarhisti itd. Dospel je tudi bivši prestolonaslednik in dva njegova brata, maršal Mackensen, italijanski ataše.

Angleški lord Beaverbrook navaja v svojem časopisju ugotovitve boljševiške „Kras-

naja Gazeta“, ki pravi glede Nemčije, da bi v slučaju vojske lahko takoj nastopila s številčno in kakovostno enako armado kot leta 1914. Nemški vojak v Reichswehru je izvrstno izvežban in vreden enega častnika. Okoli teh se lahko zbere nemška mladina in vsa bojna društva. Težke artilerije in vojnih tankov ter strupenih plinov imajo dovolj. Tako boljševiški list o Nemčiji.

Temni oblaki se toraj zbirajo na svetovnem obzorju. Nova vojna nevarnost vstaja in podpira jo brezuspešnost dosedanjih političnih in gospodarskih poizkusov pri reševanju svetovne socialne bede. **Iz obupa je le en sam korak k kratkovidnosti.** Izkušnja zadnje svetovne vojne uči, da je vsaka vojna zlo i za premagane in za zmagovalce. Zato gorje onim, ki se danes igrajo z orožjem!

Razmerje med Poljsko in Nemčijo se poostruje. Nemčija je stara sovražnica Poljske in dosledno zavrača njeno prijateljstvo. Odkar pa je zavel v Nemčiji ostri nacionalistični veter Adolfa Hitlerja, se medsebojni spori še poostrujejo. Nemčija javno izjavlja, da ne prizna sedanjih poljskih meja in zahteva revizijo ter priključitev poljskega koridorja. Zato Poljska ni mogla doseči svoje želje, da pride do varnega izhoda v Baltičsko morje. Oprijela se je sedaj druge rešilne možnosti, namreč da sklene prijateljstvo s Sovjeti in si preko prijateljske Turčije obdrži svoboden izhod na Sredozemsko morje. Sedaj je poslala svojega zastopnika v Turčijo in Bukarešto, da ta pripravi zvezo vzhodnih držav in pot do Velikega morja. Baltičska obala je vsled sovražnega nemškega sosedja v slučaju nove vojne izročena na milost in nemilost nemški vojni mornarici, oziroma nemški armadi, ki bi takoj onemogočila vsak izhod na morje. Tako vstajajo v Evropi nove sence in obetajo novo svetovno vojno, če se ne bodo države v zadnji uri sporazumele in spametovale.

Svetovna gospodarska konferenca se najbrže odgodi. Po poročilih ameriških listov želijo Združene države, da se svetovna gospodarska konferenca, ki je bila zamišljena koncem tega leta, odgodi toliko časa, da bodo izvedene predsedniške volitve. V Ameriki vlada nena-

vadna volilna mrzlica in obeta se izredno oster boj za bodočega predsednika. Zato se sestanjo gospodarstveniki sveta šele prihodnjo spomlad. Da bi le ne bilo prepozno!

Katalonci so dobili avtonomijo. Španski parlament je zaključil razpravo o statutu katalonske avtonomije. Takoj po zaključku zasedanja so se katalonski parlamentarci vrnili v Barcelono, kjer jih je katalonsko ljudstvo sprejelo z navdušenjem in jim priredilo sprejem, kakršnega so si po ostrem boju zaslužili. Dne 18. septembra pride v Barcelono predsednik španske vlade Azana. Spremljali ga bodo poslanci, ki so glasovali za katalonski statut. Azana bo ob tej priliki izročil Barceloni katalonski statut. Pri tej slovesnosti bodo zastopani tudi vsi španski listi. Špance bo katalonsko ljudstvo sprejelo kot brate. — Kako trd je bil boj katalonskega ljudstva za kulturno in politično samostojnost, dokazuje dejstvo, da se je imelo istočasno boriti s pristaši monarhističnega režima, ki so bili obenem ostri nasprotniki avtonomističnega gibanja. Zadnji monarhistični puč so preprečili v Barceloni šele začetkom septembra. Pripravljali so ga neki vojaški krogi, nakar sta guverner Barcelone in predsednik katalonske vlade napravila potrebne korake in prevrat v kali zadušila. Sedaj vlada v vsej Kataloniji mir in red in uspeh katalonskih zastopnikov v španskem parlamentu ga bo še bolj utrdil.

0 Lužiških Srbih.

Tam v severni Nemčiji ob saško-pruski meji živi zadnji ostanek polabskih Slovanov: Lužiški Srbi. Svojevrstni stotisoči narod sredi nemškega morja s slovansko besedo in pesmijo in nošo, s pristno slovansko dušo. Stoletja že kljubuje mali otok in ohranja celino, pa valovi butajo vedno višje in že grozi nevarnost, da se otok razbije v tisoče drobcev.

Njegov današnji položaj nenavadno sliči našemu položaju na Koroškem. Hudemu gospodarskemu pritisku se v zadnjem času pridružuje vedno hujši politični pritisk. Srbska ljudova banka, glavni denarni zavod lužiških Srbov, ki je imel v vseh krajih srbske Lužice svoje podružnice in zastopstva, je moral nedavno napovedati konkurz, brezposelnost strahovito narašča, eksekucije se vršijo druga za drugo. Tako se naroda loteva malodušje. Nemci skušajo prestrašiti narod s preganjanjem voditeljev, vladni krogi budno pazijo na vsak korak in neprestano pozivajo posamezne narodne delavce na odgovor in delijo ukore na vse strani. Lužiški telovadni organizaciji je prepovedana uniforma ter javni nastop njene godbe. In ko se jih je večje število udeležilo vsesokolskega izleta v Pragi, so bili nato ostro zaslišani in so stalno izpostavljeni preganjanju. Posebno hudo jih napada lokalni nemški tisk, ki jih očitno dolži veleizdaje. Narodne šole v srbskem jeziku niso dovoljene, na Saškem je dovoljeno poučevati nekaj ur tedensko čitanje in pisanje v lužiščini, na Pruskem niti tega ni. Povsod pa primanjkuje učiteljstva, ker velja za učiteljski študij nekaj numerus clausus (omejeno število) enako za kandidate lužiškosrbske narodnosti, zaradi česar se more le nezadostno število domačih kandidatov prijaviti za ta študij. Saška vlada namerava odpraviti pomanjkanje lužiškega učiteljstva na ta način, da prireja lužiške jezikovne tečaje za nemške učitelje in te potem pošilja kljub nezadostnemu znanju narodove besede v Lužico. Že več let se Nemci trudijo, da dobijo v svojo last lužiško-srbski narodni muzej, in ga hočejo združiti z nemškim mestnim muzejem, ki so ga Nemci postavili zato, da prihajajočim in nepoučenim tujcem kažejo in dokazujejo nemški značaj srbske Lužice. Nekaj še drži narod pokonci: zdravo versko življenje. Narod je zelo religiozen in prav rad sega po verskih tednikih v srbskem jeziku. Vsled gospodarskih in socialnih neprilik novzročeno malodušje potiska narod v nezavednost in nezavedni deli se prodajajo hitlerjancem ter pričenjajo napadati svoje bivše voditelje.

Kljub pritisku in trenutnemu žalostnemu položaju ostaja ena svetla točka: velik kos na-

roda je moralno zdrav, zdrav je v svojem družinskem in vaškem življenju, zdrav v svoji skromnosti in poštenju. In to je za malo srbsko manjšino v Lužicah ogromen in nedotakljiv kapital.

20. novembra volimo v kmečko zbornico!

Ne prezrite termina prijave volilnih komisij, vlaganja prizivov za volilni imenik! — V novi požrtovalnosti nas vseh bo nov naš uspeh! — V sirnjeni vrsti hočemo doseči častno zastopstvo južnokoroških gospodarskih interesov v kmečki zbornici!

Deželna vlada je z 10. septembrom razpisala volitve v kmečko zbornico in določila volilni red. Še je marsikaka nejasnost v tem volilnem redu in kmetiškem interesom ni povsem ustrezno. Še najmanj z izredno komplicirano volilno organizacijo! Pa naša dobra volja in skupna skrb bosta premostili vsake težkoče in črtali račun marsikaterega gospoda pri zeleni mizi, ki je v svojih predlogih pozabljal na nepristranost in na izključno gospodarski značaj nove korporacije.

20. novembra volimo:

1. Kmetijski krajni odbor (Landwirtschaftlicher Gauausschuss) za vsako občino in z šestimi člani.

2. Kmetijski okrajni odbor (Landwirtschaftlicher Bezirksausschuss) za vsaki sodnijski okraj posebej — le okraja Dobrlavas in Železna Kapla bosta tvorila eden okrajni odbor. Število odbornikov okrajnega odbora je šest do dvanajst.

3. Kmečko zbornico, ki bo štela 27 članov, od katerih bo 24 redno voljenih in trije zastopniki združnih zvez imenovani.

I. Volitev v kmetijski krajni odbor.

V vsaki občini se mora sestati občinska volilna komisija. V občinah z nad 300 volilnimi upravičenci se lahko tvorijo tudi krajne volilne komisije.

Občinska volilna komisija se sestoji iz župana ali od njega imenovanega namestnika kot predsednika in iz šestih prisednikov. Štiri prisednike se določi na podlagi predlogov strank in sicer po razmerju števila strankinih pristašev iz zadnjih državnozborskih volitev, dva prisednika imenuje pristojni stari kmetijski krajni odbor (Landw. Gauverein).

Predloge občinskih volilnih komisij imajo stranke vložiti pri predsedniku okrajne volilne komisije do

24. septembra.

Posamezni more biti predlagan le v eno volilno komisijo. Seje volilnih komisij sklicuje predsednik (Wahlleiter) po potrebi in so sklepne z 4 prisedniki. Za sklepe je potrebna navadna večina. Proti sklepom občinske volilne komisije se lahko v teku treh dni vložijo prizivi pri okrajni volilni komisiji. Občinska volilna komisija rešuje tudi reklamacije, tika-joče se volilnega seznama.

Volilni seznam.

Volilne sezname sestavi in vodi župan. V seznam mora sprejeti vse osebe, ki so sprejete v zaključeno volilno listo (Bürgerliste) in če so obenem:

1. Lastniki v deželi nahajajočih se posestev v najmanjšem obsegu dveh hektarjev polja, travnika ali vrta ali 20 hektarjev zemlje sploh, če vodijo kmetijstvo na lasten račun. Isto velja za osebe, ki vživajo samo sadove takih posestev.

2. Najemniki posestev takega obsega, če vršijo kmetijsko delo na svoj račun in kot svoj glavni poklic.

3. Lastniki obdelane zemlje z obsegom pod dva hektarja, če krijejo življienske potrebe iz posestva vsaj polovico leta. O tem odločuje občina.

4. Osebe, ki so dvajset let zadostile gornjim pogojem, tako n. pr. užitkarji.

5. Upravitelji in obratovodje veleposestev, če niso podvrženi postavi o veleposestniških nastavljenicah.

Da bi sličila solnčna stran narodnega življenja lužiških Srbov našemu, bi bila iskrena naša želja! V senčni strani se njihov položaj itak ujema z našimi razmerami.

Učitelji kmetijskih šol, ki so položili izpit za kmetijskega učitelja, in uradniki kmetijskih korporacij.

Volilni seznam mora biti z štirinajstim dnevom po razpisu volitev, to je z

24. septembrom

skozi dva tedna in sicer dnevno vsaj 4 ure javno na vpogled. V tem času, to je

od 24. septembra pa do 8. oktobra

se lahko vložijo pismeni prizivi (reklamacije) pri županu. O prizivih sklepa občinska volilna komisija. Proti sklepu občinske volilne komisije se lahko vložijo ponovni prizivi na okrajno volilno komisijo in sicer tekom treh dni. Tekom 7 dni ima okrajna volilna komisija odločiti o teh prizivih.

Z 30. oktobrom najpozneje se morajo vložiti volilni predlogi za krajni kmetijski odbor. Predlog mora podpisati lastnoročno najmanj 10 volilcev iz dotične občine.

Volilni predlog mora vsebovati:

1. Seznam največ dvanajstih oseb, ki imajo pasivno volilno pravico. Vrstni red seznama mora biti opremljen z arabskimi številkami in mora vsebovati krstno in rodbinsko ime dotičnega, njegov poklic, rojstno leto in bivališče.

2. Ime stranke.

3. Pritrdilo volilnega kandidata k sprejemu v volilni predlog.

4. Ime strankinega zaupnika.

Občinska volilna komisija mora vloženi volilni predlog takoj pregledati in ga zavrniti v slučaju pomanjkljivosti. Seznam volilnih kandidatov se lahko dopolni do šestega dneva pred volitvijo. Četrty dan pred volitvijo, to je

16. novembra

se volilne liste zaključijo in razglasijo. Če je en sam volilni predlog v kmetijski krajni odbor, odpadejo volitve v kmetijski krajni odbor.

Občinska volilna komisija določi volilni kraj in prostor in volilni čas. Vsaka stran-ka lahko prijavi za vsak volilni prostor

do 13. novembra

dve osebi kot volilni priči.

Glasovnica:

Ker se istočasno vršijo volitve v okrajni kmetijski odbor in v kmečko zbornico, se lahko vse tri glasovnice združijo na enem listu. Velikost glasovnic je 9.50 do 10.50 cm širine in 19.50 do 22.50 dolžine. Po zaključeni volitvi se odpošljejo veljavne glasovnice za vsako volitev (kraj, okraj in zbornico) posebej na okrajno volilno komisijo. (Za krajni kmetijski odbor se določitev izvoljenih kandidatov ista kot pri občinskih volitvah.)

II. Volitev v okrajni kmetijski odbor.

Okrajni kmetijski odbor volijo sodnijski okraji. Sodnijska okraja Dobrlavas in Železna Kapla volita en sam okrajni odbor. Vsi ostali sodnijski okraji so samostojni. Število odbornikov se ravna po velikosti okraja in številu občin in sicer volijo sodnijski okraji našega dela Koroške v smislu odredbe deželne vlade sledeče število odbornikov:

Pliberk	6
Dobrlavas in Železna Kapla	10
Borovlje	7
Šmohor	12

Celovec-dežela	12
Rožek	7
Beljak	12
Velikovec	12

Sedež okrajnega glavarstva je obenem sedež okrajne volilne komisije, ki se sestoji iz načelnika ali njegovega namestnika in 6 prisednikov. Štiri določijo občine in dva imenuje deželni kulturni svet. Predlogi za okrajne volilne komisije se morajo vložiti do

24. septembra

pri deželni vladi. Delokrog okrajnih volilnih komisij je nadzorstvo nad krajnimi in občinskimi volilnimi komisijami. Proti sklepom okrajnih volilnih komisij se lahko vložijo priziv tekom treh dni.

Volilni predlogi za okrajni kmetijski odbor se morajo vložiti najpozneje do

30. oktobra

pri okrajni volilni komisiji. Na predlogu mora biti podpisanih najmanj 20 volilnih upravičencev dotičnega okraja. (V ostalem veljajo za okrajne volitev iste odredbe kot za volitev krajnega kmetijskega odbora.) Okrajna volilna komisija izroči glasovnice deželni volilni komisiji.

III. Volitev v kmečko zbornico.

V kmečko zbornico voli cela dežela. Zbornica se sestoji iz 24 članov. Sedež deželne vlade je obenem sedež deželne volilne komisije za celo deželo. Tvorijo jo dež. glavar ali njegov namestnik in 12 prisednikov, od katerih morajo biti trije sodniki. Deželna volilna komisija je hkrati prizivna komisija, ki naj odločuje končno veljavno o tem, li krije kak lastnik kmetijskega posestva nad polovico življenjskih potrebščin iz kmetijstva. Tudi v to komisijo pošlje dež. kulturni svet dva člana. Deželna volilna komisija odločuje v vseh volilnih sporih.

Volilni predlog za kmečko zbornico mora biti predan dež. volilni komisiji najkasneje do

30. oktobra 1932.

Podpisati ga mora najmanj 50 volilcev. (V ostalem veljajo iste odredbe kot za okrajne in krajne odbore.)

Izid volitev v kmečko zbornico se določi kot pri deželnozborskih volitvah.

DOMAČE NOVICE

„Wir fordern heimatfreue Priester!“

... Nicht jeder Leser dürfte wissen, daß der Kampf, der einst so entscheidend gewesen, heute noch immer fortlebt, allerdings nicht mehr in feldmäßiger Form, sondern unterminierend, zerstörend, geheim. Besonders sind dies die entlegenen Landgemeinden. Hier ist das rechte Arbeitsfeld dieser Hetzapostel.

Naslov in pisava celovškega lista! Njegov splošni značaj in tudi značaj tokratnega pisca, ki zahteva domovinizvestih duhovnikov, je napol protestantovski. To bi sicer zadostovalo, ker je tudi način takega boja že znan dovolj: liberalno in prostaško misel se skuša skriti v neko „narodnopolitično“ obleko in s to se kriči po miru, ali boljše: ščuva proti duhovniku. Pa bodi o tem govorjeno, ker v novejši dobi ljudstvo le prerado zopet naseda navidez lepim besedam s temnim namenom. Povejmo si zato, da ne bomo delali krivice svojim dobrotnikom, najboljšim sinovom celega naroda, katerim je njegov resnični dobrobit najbolj pri srcu.

Če bi nekdo preiskoval jedro narodnega boja na Koroškem, dognati bi moral, da tiči za vsem nemštvom in veliko večino njegovih zastopnikov, ki silijo v naš svet in hočejo govoriti v našem imenu, navadno svobodomiselnost in brezverstvo. In temu ni toliko napoti slovenski kot katoliški značaj našega ljudstva. Misel, porojena iz navadnega samoljubja takozvanega „polizobraženstva“, se koj znajde v svojem narodno-šovinističnem elementu in vrši z njegovo firmo in na čisto zelo hinavski način svoj razdiralni posel. Toliko lokalnih in imenskih dokazov nam sili v pero, vendar naj zahtevajo danes še vprašanja. Zakaj, mislite, zahtevajo na Krčanjah nemško božjo službo, nemškega duhovnika? Zakaj strastno napa-

dajo naše duhovnike in nas ščujejo proti njim v besedi in listu? Zakaj taisti ljubosumno zasledujejo duhovnikovo versko delo med narodom? Zakaj sovražijo v prvi vrsti tiste, ki so za svojo sveto stvar najbolj vneti? Zakaj hvalijo one, katerim so ubili vnemo in veselje? — Li res verujete, da ogroža duhovnikovo delo fundament naše dežele ali naše države?

Bodimo odkriti in dajajmo zanaprej na taka brezvestna dejanja pravi odgovor! Morda smo res postajali zadnje dobo nekam plitvi, da je hotela vstati med nami in našimi najboljšimi neka vrzel. Krivico delamo naši narodni zavesti in vsemu rodu, če odtegujemo duhovnikom svoje zaupanje, če se sami odtegujemo njihovi ljubezni in skrbi. Gorje nam, če bi moral naš duhovnik iskati nekoč zaslombe pri drugem rodu!

Velika nemška javnost danes kot prej ni naklonjena našim duhovnikom in jim ne bo dotlej, da se v deželi ozračje ne razčisti. Naš najboljši odgovor na brezimne napade brezvestnežev bo predvsem ta, da vračamo našim duhovnikom njihovo ljubezen in žrtev z nemejenim in brezpogojnim zaupanjem. Le tako bo vsak izmed nas v pravi službi celega naroda in bo pripravljaj vsemu rodu novo, lepšo dobo, v katere znamenjih stojimo.

Zgornja Vesca. (Velikanski požar.) **Zgornje Vesce ni več! Namesto lepo urejenih poslopij in gospodarstev le še prazno pogorišče in siromaštvo.** — V noči na nedeljo, dne 11. septembra je na nepojasnen način izbruhnil požar v gospodarskem posloju pri pd. Lipušu in z bliskovito naglico zajel še vsa sosednja pohištva pri Črneju, Petrovcu, Kumru, Tomanu, Ajtonu. Le dvojce objektov je ostalo: Kumrova hiša in Petrovčev skedenj, vse ostalo je žrtev plamena. Vsled pomanjkanja vode je bilo gasilno delo onemogočeno. — **Uboge družine so brez kruha in strehe, živina brez krme. Preostaja edino prošnja na usmiljena srca: Pomagajte revežem z dobrim srcem in polno roko!** (Darove za uboge družine sprejema tudi naše upravništvo in bo imena darovalcev od časa do časa priobčilo v listu. Op. ured.)

Prihodnji številki priložimo položnice za vplačilo naročnine. Podpirajte domači tisk in plačajte vsaj teh par šilingov v letu!

Sv. Lenart pri Sedmih studencih. (Letoviščarji.) Druga leta je prihajalo k nam precej letoviščarjev iz daljnih krajev. Letos pa so popolnoma izostali. Pač smo imeli par imenitnih duhovniških letoviščarjev v naši sredi. Po sv. maši v Ločah so se mudili med nami prevzvišen škof ljubljanski dr. Gregorij Rožman. Brnški pevski zbor in domači zbor sta priredila visokemu gostu podoknico, ki ga je pri srčno razveselila. — Na kranjski meji je vas Strmec ali „Male Višarje“, 1000 m nad morjem. Tam je tudi gostoljubna hiša pri Arihu. Letos se je lahko ponašala z imenitnima letoviščarjema: č. rožeškim župnikom Dobernikom in dvornim kaplanom č. Zechnerjem. Lepe lege in dobre postrežbe ljuba nam gosta nista mogla prehvaliti. — Dne 24. avgusta, skoraj istočasno, sta umrla dva blaga gospodarja in sicer Jožef Čeligi iz Radne vasi in Janez Štolcer iz Rekarjevsi. N. p. v. m.! — V torek pred sv. Jernejem smo šli prosit dežja k Rogajam, po poldne pa ga nam je že dal. V isti namen sta prišli še dve procesiji in sicer iz Šmartina pri Beljaku in iz Čač.

Radiše. (Prihod novega č. provizorja in drugo.) Dovolj novic, le prostora primanjkuje! Novega provizorja č. Janka Ludovika smo sprejeli z velikim veseljem. Sicer ni smo priredili nikakih svečanosti, le pevci so mu napravili skromno podoknico in v harmonijo njihove pesmi je bila vključena še naša želja, da bi ga smeli ohraniti med nami še dolgo let. Naj bi se z novim duhovnikom v naši fari naselila tiha sreča in zdrava rast med vse farane! — V sredo, dne 31. avgusta smo pokopali staro Pongračevo mater. V dnevih trpljenja je bila vzor udanosti. N. p. v. m. — Zadeva našega občinskega sluga, ki je nepostavno pobiral šilinge, je sedaj v toliko razčiščena, da jo je g. župan priznal kot pomoto. Zaenkrat se hočemo s tem zagovorom zadovoljiti, v prihodnje pa bo naša skrb, da bodo slične pomote imele tudi zaslužene posledice. — Hitler mora dobro poznati zemljevid in razširjenost arijsko-germanske rase, da je poslal svoje poslance celo

že k nam. Zborovanje se je vršilo v Dvorcu pri Ruču. Kako je izpadlo, nam ni znano, ker se ga naših nobeden ni udeležil. Radovedni smo le na uspehe, ki jih bo dosegel pri naših „drugorodcih“.

Pliberški letni sejem. Kakor vedno je bil tudi letošnji letni sejem predmet zanimanja bližnje in daljne pliberške okolice. Kajpak ni bil obiskan tako kot prejšnja dobra stara leta. Marsikoga je kriza odvrnila, da je ostal doma in tudi ti, ki so sejem posetili, so preštevali svoje redke šilinge v žepih in premišljevali, kako bi jih najbolj obrnili. Nedelje popoldne je namenjeno kratkočasju. Srečajo se znanci, ki se že dolgo niso videli in se na sejmšču pri vrčku piva pogovorijo o tem in onem in za urico ali dve pozabijo na vsakdanje skrbi in težave. Najbolj je zaposlena mladina. Letošnji popoldne je dež pokvaril. Ljudje so se umaknili v mesto, zasedli gostilne in najbolj ustregli gostilničarjem. V nekaterih gostilnah je bil ples, kjer so se potili pari in sukali dolgo v soparno septembrovo noč. Tudi v pondeljek jutraj se je vreme držalo kisto in se šele dopoldne zjasnilo. Pondeljek je namenjen „kšetu“. Kmetje so prignali mnogo živine in nekaj tudi prodali, toda zelo poceni. Trgovci in kramarji so se pritoževali, da ni bilo dobička. Tako je minil tudi drugi dan in proti večeru je postajalo sejmšče vedno bolj zapuščeno.

Težka avtomobilska nesreča pri vožnji na pliberški sejem. V nedeljo, dne 3. t. m. se je peljala večja družba z Hrastovim avtom iz mežiške doline v Pliberk na sejem. Na avstrijski strani, deset minut od meje, je privozil nasproti Langerškov taksometer iz Prevalj. Hrastov avto se je izognil na levo, toda nekoliko preveč in zavozil v cestni jarek. Šofer je izgubil oblast nad volanom in avto se je bliskovito prekucnil dvakrat naokoli. Pasante je v velikem loku vrglo iz avtomobila, dve osebi pa je avto zadel in težko poškodoval. Prva žrtev, rudarski delavec iz Žerjave, je še isti večer podlegel težkim notranjim poškodbam, o Kohlenbrandovi hčerki pa se upa, da zopet okrevi. Pliberška zdravnik sta nudila prvo pomoč. Preiskava bo dognala krivdo.

Sele. Pisali smo zadnjič, da nastaja na planini pod Košuto novo mesto, kakor je pred davnimi leti prerokoval neki mož. Oglasil pa se je tam od celovške strani neki radovednež, ki hoče vedeti, kako se bo to mesto imenovalo. Za ime si pa nismo v zadregi. Sele se delijo v več naselbin: Sele pri cerkvi, Sele na Freibachu (Borovnici), Sele na Šajdi, Sele na Srednjem Kotu in Sele na Zvrhnjem Kotu. Novo naselbino bomo torej imenovali Sele pod Košuto, Nemci ji bodo pa najbrže rekli: Zell-Koschuta. To ime je edino primerno. Šteti teh hiš k vasi Sele pri cerkvi nikakor ni pravilno, ker so oddaljene od nje celo uro. Tako obsega selska republika zdaj 6 naselbin.

Bistrica v Rožu. (Delavci štrajkajo.) Neverjetno, a res! Delavci žage barona Helldorfa so stopili v stavko, ker že več mesecev niso sprejeli plače in so jim končno trgovci morali odpovedati kredit. Takoj po pričetku stavke je bilo orožništvo ojačeno in stražilo žago in menda še par hitlerjancev, ki so tam zasposleni. Po osmih dneh so dobili delavci nekaj „Vorschuss-a“. Je res žalosten pojav, da se delavcem ne izplačuje itak skrčeni zaslužek. — Tudi pri Humberku vladajo trde razmere in zaslužek drvarjev postaja vedno manjši. — Naša občina ja napravila vlogo na deželno vlado in radovedni smo na uspeh. Delavca, ki bi si tod ali pri sodniji iskal pravice, bi takoj vrgli na cesto.

Celovec. (Poneverba.) Minuli teden je imela celovška javnost veliko senzacijo: knjigovodja zavarovalnice koroških nastavlencev Franc Wuthe, obenem redni član narodno-socialistične stranke in bivši odbornik v Zvezi nemških trgovskih nastavlencev — torej precejšnja oseba — je poveril v svojem zavodu nad 40.000 S. Nepošteno delo je pričel že pred tremi leti, a vedno se mu je zopet posrečilo prikriti primanjkljaj z napačnimi vknjižbami. Sele letos je revizor glavnega zavoda odkril višino poneverjene svote. Nepoštenjaka so seveda takoj zaprli in obeta se mu prav občutljiva kazen.

Dvor pri Mokrijah. (Smrt.) Dne 4. t. m. smo v Št. Danijelu pokopali največjega posestnika v naši vasi, starega Zablatnika Josipa Rožarja v starosti 85 let. Več let že je bil popol-

noma slep in je moral čuvati posteljo. Povsem se mu je moralo postreči. V prejšnjih letih se je bavil tudi z izrezlavljanjem križev. Niso bili mojstrsko delo in jih zato tudi nikjer na prostem nismo mogli ugotoviti, pač pa je oskrbel z njimi svoje hčerke. Ko se je volilo še v treh razredih, je volil prvotno s ta črnimi v prvem razredu, pozneje pa so ga dobili na svojo stran tedanji takozvani liberalci. Oženjen je bil 60 let ter je svoje otroke vse dobro preskrbel. Vsled svoje starosti se je mogel pobahati's tem, da se ga je po pravici imenovalo pradedo. Pri pogrebu je bilo kot iz škafe, a nihče ni tarnal, ampak si vsak želel, da bi bilo par dni, da bi bilo zadostno blagoslovjeno polje in travniki, ki še vedno kričijo po mokroti. Ne zadostuje kriza, mora biti tudi suša.

Drobne vesti: Č. F. Fertala, dosedanji pliberški kaplan, je prestavljen v Št. Jakob v Rožu. — V celovškem elizabetinskem samostanu je praznovala petindvajsetletnico službovanja vrtnarica Marija Novak. Hvaležne sestre so priredile vrli Slovenki skromno proslavo. — Od 10. do 18. t. m. se vrši v Celovcu letni sejem in obrtna razstava. Razstava je prav okusna in tudi dobro obiskana. — V petek, dne 9. t. m. je prišlo povodom pogreba nac. socialista Prislana v Št. Rupertu do pretepa med komunisti in naciji. Več je poškodovanih. — Z 11. okt. otvori deželni kulturni svet petmesečni sirarski tečaj na kmetijski šoli v Litzlhofu. — V Grabštanju so ustanovili odsek nemškega telovadnega društva. Ob tej priliki je imel nagovor „Bundesführer“ nemškega telovadnega društva Karl Fritz in je med drugim izjavil: Grabštanj je bil kraj, kjer se je prvič zavrnil vpad jugoslovanskih band. Novo telovadno društvo istotam bodi svarilo vsem, ki še vedno stegujejo svoje roke po Koroški. Koroška ni več sama! — Gospodje, ne delajte si sami praznega strahu!

NAŠA PROSVETA

O poteku kongresa narodnih noš v Ljubljani. Dosti srečno roko je imelo „Propagandno društvo za čuvanje narodnih noš“ s to svojo prireditvijo. Četudi gospodarske razmere otežkočajo prireditve večjega obsega, ker ljudem primanjkuje sredstev celo za vožnjo, je bilo kongresu v dobro to, da postaja misel čuvanja narodnega bogastva in narodnega blaga zopet nekam bolj domača in naravna. Brezdvomno je ta miselnost mnogo doprinesla k lepemu uspehu slavnostnih dnevo in posebno še, ker se ji je pridružila tudi naklonjenost in dobra volja ljubljanskega meščanstva. Slavnostne dni je otvorila predstava „Slehernika“ pred Nunsko cerkvijo; za predstavo je vladalo ogromno zanimanje. Posebno naši Korošci so bili ob njej zadržani. V nedeljo zjutraj — na glavni kongresni dan — so se zbirale nepregledne množice na Kongresnem trgu. 800 oseb broječa skupina slovanskih narodnih noš je dajala trgu slikovito, živo barvo: gorenjski fantje v narodnih nošah na konjih, Čehi, koroški Slovenci, zastopnica lužičkih Srbov, Hrvati, Bosanci, Primorci, Slavonci in dolga vrsta noš slovenskih pokrajin Dravske banovine. Pričetek božje službe so oznanili topovski streli z Gradu. Nato sta sledila pozdravna govora ljubljanskega župana in senatorja dr. Rožiča. Zadnji je med drugimi govoril besede: „Vi, dekleta in fantje, žene in možje, ste čuvarji in častilci naše zdrave kulture in miselnosti! Vi čuvajte naše narodno blago, našo narodno lepoto, kakor so jo spoštovali in čuvali naši predniki!“ Po govorih se je razvrstil spored narodnih noš po mestu in številni gledalci se kar niso mogli načuditi tej pestrosti barv in izredni okusnosti slovanskih noš od severa in juga. Tudi naša koroška dekleta in fantje so želi obilo priznanja in občudovanja in gre jim velika zasluga, da je spoznala Slovenija še ta kos naše narodne lepote. Uverjeni smo, da so misel kongresa dobro dojeli in oni naj bodo učitelji, da se bomo znali odslej z še večjo ljubeznijo okleniti vsega, kar je vzrastlo iz naših domačih tal. — Po sprevedu so se sestali zastopniki in poverjeniki iz raznih krajev noš z namenom, da se posvetujejo o organizaciji zveze društev za ohranitev narodnih noš. Izvolili so pripravljalni

odbor, ki naj izvede lepo misel. S tem je bil kongres noš zaključen.

Zbor donskih kozakov na Koroškem. Iz Amerike so se vrnili in letovali v Krivi Vrbi ob Vrbskem jezeru: 30 mož broječa skupina postavnih ruskih fantov in mož z najmlajšim kot kapelnikom. V Sofiji so se pred leti znašli v bolnišnici, združili v en sam pevski zbor in sedaj potujejo po velikem starem in novem svetu. In kamor dospejo, se jim odpirajo človeška srca in v gruclah se udeležuje ljudstvo njihovih pevskih prireditvev. Tako svojevrstno je to rusko petje, v njem je kos prostrane ruske zemlje in stepe, uboštvo in trpljenje in bogovdanost in otroška vera ruskega naroda. Zato slavi ta kozaški zbor vsepovsod le zmago in triumf svojevrstne ruske duše. „Tja, kjer nam najbolj dopade, se vedno zopet vračamo in gledamo v deželi neko malo prispodobno velike ruske domovine. Vi ne veste, koliko je domotožje v ruskem človeku!“ je pojasnil mali, čvrsti kapelnik. In to silno, skrito domotožje je oni čar, ki vna vsepovsod človeška srca, da molijo s pevci vred njihovo „Gospodi pomiluj!“ — Nedavno so koncertirali v Celovcu, nato v Beljaku in se podajo sedaj zopet v Ameriko. Še obilo uspeha tem vrlim ruskim fantom in možem!

GOSPODARSKI VESTNIK

O socialnem zavarovanju.

1. Postanek in razvoj socialnega zavarovanja v Avstriji.

Zvezno udruženje avstrijskih bolniških blagajn za poljedelske delavce je praznovalo na praznik Marijinega rojstva desetletnico obstoja. Na slavlju, katerega so se udeležili najvišji državni zastopniki, je predsednik udruženja slikal postanek in razvoj bolniškega zavarovanja za poljedelske in gozdarske delavce, podal njegov pomen za ljudsko zdravje in za socialno ter gospodarsko povzdigo vsega prebivalstva. Povdaril je, da velja njegovo geslo „Vsi za enega, eden za vse“ ne samo za tovrstno zavarovanje, marveč za vsako panogo zavarovanja ali udruženja v svrhe medsebojne pomoči in danes, v dobi socialne in gospodarske bede, za vse narodovo življenje.

Ob tej priliki hočemo tudi mi, koroški Slovenci, tej moderni pridobitvi posvetiti svojo pažnjo. Saj nas posredno ali neposredno zadene vse, ko štejemo okoli 3000 svojih zavarovancev. Zavarovanje se je uvedlo v dobi inflacije in je zato dolgo časa ostalo samo na papirju. Zakon, ki je urejeval zavarovanje kmečkih delojemalcev, je bil skoroda prepis postave za zavarovanje industrijskih delavcev. V toliko je bil pomanjkljiv, ker ni upošteval bistvene razlike med industrijskim in kmetijskim podjetjem. Industrijski delavec je le golo orodje pri stroju in med njim in podjetnikom ne nastane nobena ožja vez. Posel, ki vstopi v službo pri posestniku, pa postane pravi član družine in posveča — ali vsaj mora posvečati — procvitu kmetije vso svojo skrb in ljubezen. Vendar je dejstvo, da je moderni razvoj in predvsem vpliv socialne demokracije to nekoč družinsko vez posla in gospodarja močno zrahljal in vedno bolj je stopalo na mesto stare naravne pravice in dolžnosti najetega posla pravo pogodbeno razmerje. V toliko je bila uvedba socialnega zavarovanja v kmetijstvu upravičena.

Deželni kulturni svet in zastopniki združenih zvez v kmečki zbornici. Kulturni svet se je na svoji seji dne 26. p. m. med drugim bavil tudi z vprašanjem kmetijske zbornice in to priliko sta izrabila posl. Ferlič in Oswald za izpad proti bodočim združenim zastopnikom v zbornici. Češ, da se bo odslej v zbornici le politiziralo. Sedaj da pridejo v zbornico sicer le trije zastopniki, pozneje pa morda kar deset ali dvajset. In posvetovanje tolikega števila ne bo rodilo nobenega uspeha. Msgr. Podgorc je na izpad omenjenih dveh zastopnikov izrazil svoje začudenje, da se gospodje tako branijo združenih strokovnjakov. „Ako je kje kak strokovnjak, ga nujno rabimo v zbornici. Zdi se mi pa, da se gospodje bojijo le Slovenca, ki bo postavno prišel v zbornico brez volitev. Slovenci politično ne pridejo do veljave,

ki bi šla njihovu številu in zato naj se jih pustiti sodelovati vsaj na gospodarskem polju. Isto velja pri Nemcih za krščanske socialce. Čudim se, da nam zaraditega očitata politiziranje. Ako sploh kdo, spada v zbornico zastopnik združne zveze in pri ustroju kmečke zbornice se ne bomo ravnali po drugi, marveč edino po strukturi naše dežele.“

Izvoz sadja. Kljub suši se obeta precej dobra letina. Tudi povpraševanje po sadju je dosti dobro. Prodajalo se bo pač največ doma, kvečjemu še v Nemčijo. Z Nemčijo je sklenjen dogovor, da bo kupovala naše sadje in dajala v zameno umetnih gnojil in barve. Sadje, ki je namenjeno za izvoz v Nemčijo, mora biti opremljeno s spričevalom, da na sadju ni San Jose uši. Ta spričevala izstavlja sadjarski inšpektor v Celovcu. Cena za možno sadje bo okoli 10—12 grošev, za namizno 30—35. Pri vagonih je dovoljena od 25. sept. naprej znižana carina, veljavna le pri nalaganju na določenih postajah. Obenem opozarjamo, da kupuje firma Zernatto v Št. Rupertu pri Beljaku vsako jako nagnilo sadje, ki se ga navadno daje svinjam, in ga plačuje 5 gr kilo.

Celovski trg začetkom septembra. Pšenica 33, rž 25, ječmen 22, oves 19, grah 90, leča 90, fižol 60, krompir 16, sladko seno 12, kisle 9, slama 9, zelje 40. — Goveja mast 6, sirovo maslo 5, prekajena slanina 4, svinjska mast 2.80, smetana 4.—, mleko 42 g, sir S 1.60, jajca 13 g, kokoši S 2.50, race S 4.—. Mehka 30 centimetrška drva S 4.50, trda S 5.—.

RAZNE VESTI

Sprava narodov na grobovih. V francoskem mestu Verdun so pred tednom odkrili veličasten spomenik padlim 400.000 junakom svetovne vojne. Velikanski spomenik stoji na vrhu griča sredi prostrane planjave, ima obliko kostnice z 140 metrov visokim obokom, pod katerim so pokopane kosti padlih junakov. Kostni počivajo v 48 sarkofagih. Na železnih kovanih vratih pred vhodom je napis: Pax. Sredi oboka se vzpenja visok stolp s štirimi velikimi križi, na vrhu stolpa je svetilnik. K blagoslovitvi so se zbrali razun Francozov še Belgijci, Angleži in Nemci. Predsednik Lebrun je v svojem slavnostnem govoru povdaril, naj bi tu pokopane žrtve končno dovedle narode do boljšega medsebojnega razumevanja in do gospodarske obnove sveta.

Morilec Gorgulov bo moral dati glavo. Kasacijsko sodišče v Parizu je dne 20. p. m. razpravljalo o pritožbi Pavla Gorgulova, ki je umoril francoskega državnega predsednika Doumer-ja in katerega je porotno sodišče obsodilo na smrt. Kasacijsko sodišče je njegovo pritožbo odklonilo in morilec bo moral dati svojo glavo.

Listnica uredništva: A. N. Št. J. O propaganju naših domov pišeš. Hvaležna snov, le nejasno si jo izdelal. Morda nekoliko predelano prihodnjič. — J. T. na R. Poseti nas o priliki! Dobro besedo imaš. — St. Sr. na R. Podlistek je v tisku. Hvala! — One, ki so se prijavili za dopisni pouk slovenščine, prosimo, da nekoliko potrpijo glede odgovora.

ZAHVALA.

Zahvaljujem se vsem, ki so mi po nesreči, ko mi je požar uničil stanovanjsko in gospodarsko poslopje, darovali stavbni les, pomagali z vprego ali dne 26. julija sodelovali pri postavljanju obeh stolov, pri žetvi in spraviljanju rži. Še posebna hvala vsem sosedom. Vsem naj bo Bog plačnik!

Plešovnik na Lancavi.

115

Klatzer-jeva hiša v Železni Kapli
je na prodaj.

Pogoji prodaje izredno ugodni. Podrobnjša pojasnila pri gospodu Prušnik Francu, p. d. Wölfl-u v Lobniku

Zasebna uradnica s 6 letno prakso, večša slovenskega, nemškega in srbohrvatskega jezika, vseh pisarniških poslov in strojepisja išče službo. — **Proda se posestvo** z gostilno in vsem inventarjem. — **Proda se skoro nov** pisalni stroj znamke „Underwood“ s slovenskimi tipkami. — **Sprejme se služkinja** k stranki brez otrok. — Vprašajte v upravi!